

SPAREBANK 1 SØRE SUNNMØRE
Org.nr. 937 899 785

Offentleggjing av finansiell informasjon etter
kapitalkravsforskrifta
Pilar 3

2017
Talgrunnlag per 30.09./31.12.17

Innhold

1. Innleiing.....	3
2. Kapitaldekningsreglane	4
2.1 Formål.....	4
2.2 Pilar 1.....	4
2.3 Pilar 2.....	4
2.4 Pilar 3.....	4
3. Risiko- og kapitalstyring.....	5
3.1 Overordna strategi.....	5
3.2 Prosess.....	5
3.3 Organisering, ansvar og rapportering.....	6
3.4 Risikoområder.....	7
4. Berekning av kapitaldekning (pilar 1)	8
4.1. Konsolidering.....	8
4.2 Ansvarleg kapital/kapitaldekning – konsolidert (i heile 1.000 kr):	8
4.3 Kredittrisiko	9
4.4 Operasjonell risiko	10
4.5 Marknadsrisiko	10
5. Vurdering av kapitalbehov (pilar 2)	11
5.1 Innleiing.....	11
5.2 Kapitalbehov/-berekningar	11
5.3 Metodeval for risikovurdering.....	11
5.4 Kredittrisiko	11
5.5 Marknadsrisiko.....	12
5.6 Operasjonell risiko	13
5.7 Risiko for overdreven gjeldsoppbygging	13
5.8 Risiko knytt til pensjonsforpliktingar	13
5.9 Systemrisiko	13
5.10 Likviditets-/finansieringsrisiko (llaap).....	14
5.11 Forretningsrisiko	14
5.12 Omdømmerisiko.....	14
5.13 Eigarrisiko.....	15
6. Samanlikning av regulatorisk og økonomisk kapitalbehov.....	16

Vedlegg

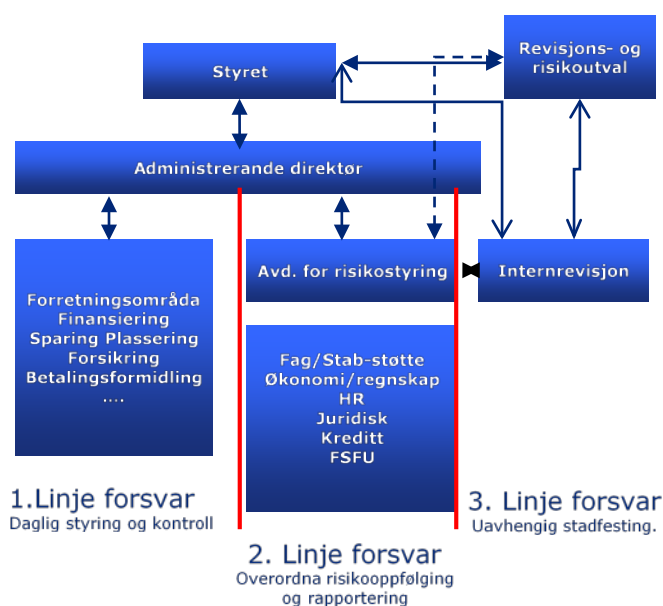
1. INNLEIING

Styring av risiko- og kapitalanvendelse er eit sentralt verkemiddel for å nå bankens målsetjingar slik dei er nedfelt i bankens forretningsstrategi. Konsernets lønnsemd og mulighetene til å nå desse målsetjingane overfor m.a. tilsette, eigenkapitaleigarane og samfunnet, er avhengig av evna til å identifisere, måle, styre og prise dei risikoane som ligg i å tilby finansielle produkt og tenester. Risikostyringa skal sikre finansiell stabilitet og forsvarleg formuesforvaltning. Konsernet har nedfelt i strategien at ein skal ha ein moderat til låg risikoprofil.

Dokumentet er utarbeida for gje marknaden informasjon om SpareBank 1 Søre Sunnmøre sin kapitalstatus og risiko- og kapitalstyring knytt til ulike risikoane banken er eksponert for. Dokumentet er i tillegg meint å dekke krava som sett til offentliggjerjing av risikoinformasjon.

Bankens interne kontroll- og styringsstruktur:

Organisering risikomiljø

Styret har ansvaret for fastsetting og overvaking av risiko-nivå/-strategi og dei overordna styringsparameter.

Administrerende direktør har ansvaret for at det vert implementert eit effektivt rammeverk for risikostyring og at dette vert etterlevd i det daglige

1. linje forsvær

Den **enkelte forretningseining** skal sikre og overvake at dei etablerte tiltak vert etterlevd.

2. linje forsvær

Avd for Risikostyring og compliance har ansvar for utvikling, vedlikehald, måling og rapportering av konsernets internkontroll og risikostyring

3. linje forsvær

Internrevisjon er ein reiskap for styret og gjennomfører uavhengige vurderingar og overvaking av etablert risikostyring og internkontroll og gir ei uavhengig stadfesting til styret på at risikostyringa er robust og fungerer etter hensikta.

2. KAPITALDEKNINGSREGLANE

2.1 Formål

EUs direktiv for kapitaldekning ble innført i Norge frå 1. januar 2007. Føremålet med det nye kapitaldekningsregelverket er å styrke stabiliteten i det finansielle systemet gjennom:

- meir risikosensitivt kapitalkrav
- betre risikostyring og kontroll
- tettare tilsyn
- meir informasjon til marknaden

Vidare skal dokumentet presentere finansiell informasjon som kan bidra til at marknadsaktørane er betre i stand til å vurdere:

- bankens risikonivå
- styring og kontroll med dei ulike risikoane
- kapital situasjonen

SpareBank 1 Søre Sunnmøre rapporterte kapitaldekning og Icaap til Finanstilsynet etter dei retningslinjer og oppfordringar som vi vert pålagde.

2.2 Pilar 1

Pilar 1 omhandlar minstekrav til kapitaldekning. Regulativt krav til rein kjernekapitaldekning utgjer 12 % frå og med 31.12.17. Motsyklisk buffer aukar same tidspunkt med 0,5 % til 2, % og skal dekkjast med rein kjernekapital.

I tillegg kjem bankens Pilar 2-tillegg på 3,1% fastsatt i vedtak av 07.07.17 gjeldande frå 31.12.17. SpareBank 1 Søre Sunnmøre er plassert i SREP-gruppe 3, og vil få ein ny vurdering av Pilar 2-tillegget kvart tredje år.

Forholdsmessig konsolidering

Finansforetaksloven §17 - 13.2. ledd pålegg banken forholdsmessig konsolidering av eigardelar i finansfortak i SpareBank 1 Alliansen, for kapitaldekningsformål frå og med 01.01.18.

2.3 Pilar 2

Pilar 2 er basert på to hovudprinsipp. Bankane skal ha ein prosess for å vurdere sin totale kapital sett opp mot risikoprofil og ein strategi for å oppretthalde sitt kapitalnivå. I tillegg skal tilsynsmyndigheitene gjennomgå og evaluere bankanes interne vurdering av kapitalbehov og strategiar, og overvake og sikre etterleving av dei kapitalkrava styresmaktene har sett.

2.4 Pilar 3

Føremålet med pilar 3 er å supplere minimumskrava i Pilar 1 og den tilsynsmessige oppfølginga i Pilar 2. Pilar 3 skal bidra til auka marknadsdisiplin gjennom krav til offentleggjering av informasjon som gjer det mogeleg for marknaden; analytikarar og investorar, å vurdere institusjonens risikoprofil og kapitalisering, og styring og kontroll. Krava til offentleggjering vert spesielt viktig når det for bankane er mogeleg å nytte eigne system og metodar for å rekne kapitalkravet.

3. RISIKO- OG KAPITALSTYRING

3.1 Overordna strategi

SpareBank 1 Søre Sunnmøre har ein revisjon av den overordna strategien jamleg, og minimum ein gong i året. Dette omfattar ein gjennomgang av endringar i rammevilkår som m.a. konkurransesituasjonen, krav frå offentlege styresmakter, endring i kundeadferd og krav til kompetanse og organisering. I strategiprosessen vert det lagt vekt på å involvere organisasjon, for å skape aksept for strategien slik at endringstiltak verkeleg kan gjennomførast. Resultatet av denne strategiprosessen er nedfelt i strategiplanen for 2017-2019. Strategiplanen er å sjå på som ein del av bankens samla styringsdokument, m.a. i forhold til "Internal Governance". Vidare har banken ei rekkje overordna dokument/rammer på ulike område som jamleg vert revidert, minimum ein gong i året.

Prosesen for risikoidentifikasjon dekkjer alle vesentlege risikoområde til konsernet. Prosessen vert gjennomført som ein integrert del av konsernets strategi- og budsjettprosess. Det vert gjennomført ulike analysar av risikoane som er identifiserte for å forstå risikoens eigenskapar med tilhøyrande årsaksmechanismar. Alle vesentlege risikoar er i den utstrekning det er mogeleg kvantifisert gjennom forventa tap og behovet for økonomisk kapital. Kvantifisering skal vere basert på kjende og forsvarlege metodar og framgangsmetodar for måling av risiko.

Bankens kapitaldekningsmål skal sikre tilstrekkeleg kapital til å oppfylle krav frå styresmaktene sett opp mot kapitaldekninga, og styret har vedteke ein overordna beredskapsplan for kapitalstyring som har som føremål og synleggjere leiinga og styret sin strategi for å avverje fallande kapitaldekning.

SpareBank1 Søre Sunnmøre har i Strategiplanen for 2017-2019 (oppdatert 21.06.17) vedteke måltal for regulatorisk ansvarleg kapitaldekning. Desse måltala er sett før Pilar 2 kravet vart vedteke og før vedtak om gjennomføring av emisjon.

Måltala satt da var minimum 16,5 % for rein kjernekapital ved utgangen av 2017 og > 17,5 % for rein kjernekapital ved utgangen av 2019.

I endeleg tilbakemelding/vedtak frå Finanstilsynet datert 07.07.17 vert Pilar 2-kravet fastsett til 3,1 %.

3.2 Prosess

Risiko- og kapitalvurderingsprosessen bygger på følgjande:

- Prosessen er styret sitt ansvar
- Banken nyttar metodar og vurderingar for risiko og kapitalbehov fasett av Finanstilsynet, men støtter seg både på standardmetodar og SpareBank 1 Alliansen sine system og kompetanse.
- Prosessen skal vere nedfelt i formaliserte dokument og rutinar.
- Prosessen skal vere ein integrert del av styringsprosessen og beslutningsgrunnlag.
- Det skal vere ein regelmessig gjennomgang og vurdering av området, min. årleg.
- Heile banken si verksemd skal gjennomgåast og takast med i betraktning.
- Risikostyring og ICAAP-prosessen er en kontinuerlig prosess mht. forbetring i vurdering og dokumentasjon.

3.3 Organisering, ansvar og rapportering

Styret si rolle

- Banken sitt styre skal godkjenne og regelmessig vurdere retningslinjer for å påta institusjonen risikoar og for å identifisere, styre, overvake og kontrollere risikoar som banken er eller kan bli eksponert for, herunder risikoar knytt til makroøkonomiske forhold.
- Forankre prosessen godt i styret og i organisasjonen.
- Initiere prosessen for kapitalplanlegging og risikostyring.
- Vurdering av risikoprofil og risikoappetitt som ein integrert del av bankens prognose og strategiprosess.
- Utforme retningslinjer og påsjå at desse er kommunisert og implementert.
- Få seg førelagt resultat av prosessen, vurdere å gjere nødvendige tiltak på kort og lang sikt.

Administrerende direktør

- Ansvarleg for implementering av retningslinjer og for rapportering av resultat og anbefalingar til styret.

Risikostyringsfunksjonen

- Hovudansvarleg for metodeutval og gjennomføring av berekningar og dokumentasjon av ICAAP i tett samarbeid med økonomi-/finansavdelinga.
- Leie workshops i organisasjonen for å avdekke gjeldande risikobilete og påsjå at nødvendige kontrolltiltak vert sett i verk for å redusere identifiserte risikoar.
- Initierer og følger opp at banken har ein god prosess på forbetringar av overordna rammeverk og nødvendig detaljeringsgrad utarbeidast for operasjonelle formål og samtidig eit fokus på etterleving
- Skal innhente kompetanse og erfaringar frå andre på banken sine risikoområder og påsjå at der er tilstrekkelege prosessar for å handtere risikobilete og kvalitetsmessig bidra til forbetra prosesser.

Operative leiarar på vesentlege verksemd og støtteområder

- Skal aktivt leie prosessen rundt målstyring av måloppnåing av etablerte risikostyring og -risikoeksponering.
- Overvake at internkontroll vert gjennomført på tilfredsstillande måte innanfor eige ansvarsområde og at nødvendige tiltak blir gjennomført for å halde risiko innanfor vedtekne rammer.

Rapportering

SpareBank 1 Søre Sunnmøre har overordna dokument/retningslinjer knytta til risiko- og kapitalstyring som inneheld spesifikasjon av rammer/måltal sett av styret. Konsernets overordna risikoeksponering og risikoutvikling vert fylgt opp gjennom periodiske risikorapportar til administrasjon og styre. Administrasjonen utarbeidar eigne driftsrapportar månadleg/kvartalsvis som viser utvikling mot vedtekne måltal.

3.4 Risikoområder

Det har vore ein prosess gjennom året i leiing og styre mht. vurdering av nye risikoområder som evt. banken burde ta omsyn til i samband med lcaap-berekingen. Det er også vurdert om nokre risikogrupper ikkje lenger er aktuelle. Banken har i all hovudsak same inndeling i risikogrupper og definert same risikoar som tidligare år, men har spesifikt vurdert dei risikotyper som er gjort reie for i Finanstilsynets rundskriv 12/2016.

Kredittrisiko

- a) Kreditt- og motpartsrisiko
- b) Konsentrasjonsrisiko – enkelt næringar
- c) Konsentrasjonsrisiko – enkelt engasjement
- d) Konsentrasjonsrisiko – geografi
- e) Andre risikoar knytt til kredittporteføljen:
 - o Avvikande høg utlånsvekst
 - o Avvikande porteføljekvalitet i BM
 - o Kredittrisiko for unytta kredittrammer med 0 % i konverteringsfaktor

Marknadsrisiko

- a) Aksjekursrisiko
- b) Egedomspriserisiko
- c) Renterisiko
- d) Spreadrisiko
- e) Valutarisiko

Operasjonell risiko

Risiko knytt til pensjonsforplikting

Risiko for overdriven gjeldsoppbygging

Systemrisiko

Øvrige risikoar

- a) Likviditets- og finansieringsrisiko
- b) Forretningsrisiko
- c) Eigarrisiko
- d) Omdømmerisiko
- e) Strategirisiko
- f) Forsikringsrisiko
- g) Risiko forbunde med overføring eller pantsetting av aktiva

4. BEREKNING AV KAPITALDEKNING (PILAR 1)

4.1. Konsolidering

Tabellen nedanfor viser skilnaden i konsolideringsgrunnlag etter rekneskapsreglane og ved konsolidering for kapitaldekningsformål.

Dotterselskap	Eigarandel	Rekneskapsformål	Kapitaldekningsformål
Eiksundregionen Eigedom AS	100 %	Full konsolidering	Full konsolidering

Tilknytt selskap/ felleskontrollert verksemd	Eigarandel	Rekneskapsformål	Kapitaldekningsformål
Samarbeidande Sparebanker AS	7,82 %	Eigenkapitalmetoden	Forholdsmessig konsolidert
Samarbeidande Sparebanker Bankinvest AS	4,63 %	Eigenkapitalmetoden	Forholdsmessig konsolidert

Heleigd dotterselskap skal ha ein tilfredsstillande kapitalisering, og det er ikkje lagt begrensningar på styret si moglegheit til å overføre kapital mellom morbanken og dotterselskapa utover det som følgjer av regulatoriske og andre lovbestemte begrensningar. Det ligg heller ikkje føre vedtektsbestemmelser som gir denne type begrensning.

Investeringane i tilknytt selskap/felleskontrollert verksemd er av strategisk betydning knytta til samarbeidet i SpareBank 1 Alliansen, eller strategisk betydning knytt til lokal verksemd.

4.2 Ansvarleg kapital/kapitaldekning – konsolidert (i heile 1.000 kr):

Ansvarleg kapital	31.12.2017	31.12.2016
Sparebankens fond	825.933	757.837
Eigarandelskapital	100.000	0
Utjevningsfondet	10.080	0
Overkursfond	193	0
Gåvefond	17.125	12.500
Fond for urealiserte gevinstar	73.054	83.269
Hybridkapital	50.000	50.000
Konsolidert eigenkapital tilknytt selskap	0	0
Anna eigenkapital	12.003	-5.897
Sum eigenkapital	1.088.388	897.709
Andre frådrag	-691	-914
Frådrag ansvarleg kapital i andre kredittinstitusjonar	-271.919	-305.003
Frådrag annen kjernekapital	-50.000	-50.000
Overgangsregler	54.384	119.926
Sum rein kjernekapital	820.162	661.718
Fondsobligasjon	50.000	50.000
Behaldning fondsobligasjon i andre kredittinstitusjonar	-3.495	0
Frådrag ansvarleg kapital i andre kredittinstitusjonar	-21.444	-50.000
Sum kjernekapital	845.223	661.718
Tilleggskapital utover kjernekapital		
Tidsavgrensa ansvarleg kapital	150.000	150.000
Behaldning tilleggskapital i andre selskap i finansiell ε	-4.498	-18.939
Frådrag ansvarleg kapital i andre kredittinstitusjonar	-21.444	-52.075
Sum tilleggskapital	124.058	78.986
Netto ansvarleg kapital	969.281	740.704

Banken nyttar standardmetoden ved berekning av det regulatoriske kapitalkravet for kredittrisiko, og basismetoden ved berekning av kapitalbehov for operasjonell risiko.

4.3 Kreditrisiko

Styring og kontroll

Kreditrisikoen vert styrt gjennom konsernets overordna strategi der kredittpolicy og rammer for overordna porteføljestyling er fastlagt. Bevilgningsreglement og den daglege kredittvurderinga på alle nivå gjenspeglar desse. Retningsliner for kredittstyring og bevilgningsreglementet vert revidert minimum ein gong i året av styret. Retningslinene for kredittstyring fokuserer på kreditrisiko på eit overordna nivå, og organisering av kredittarbeidet, prinsipp for engasjementsoppfølging, målemetodar, rapportering og overvaking av dette kredittarbeidet.

Sentralt i bankens kredittvurderingsprosess står risikoklassifiseringssystemet PorTo. Dette systemet er basert på avanserte risikomodellar, og er under kontinuerleg vidareutvikling og testing av Kompetansesenter for Kreditt, SpareBank 1. Den risikomessige utviklinga i porteføljen vert fylgt opp månadleg, med særleg vekt på utviklinga i risikoklassifisering (migrering), forventa tap, økonomisk kapital og risikjustert avkastning.

Grunnlagsdata for berekning av kapitalkrav for kreditrisiko fordelt på engasjement per 31.12.17 (i heile 1.000 kr):

Risikovegd berekningsgrunnlag	31.12.2017	31.12.2016
Statar og sentralbankar	0	0
Lokale og regionale styresmakter	2.000	2.000
Offentleg eigde foretak	0	0
Institusjonar	90.098	80.514
Foretak	1.062.257	1.064.849
Massemarknadsengasjement	4.136	3.583
Pant i fast eigedom	2.526.433	2.380.373
Forfalne engasjement	47.747	55.861
Obligasjonar med fortrinnsrett	14.098	14.046
Andelar i verdipapirfond	7.917	36.493
Egenkapitalposisjoner	117.398	101.580
Øvrige engasjement	146.654	239.360
Sum kreditt- og motpartsrisiko	4.018.740	3.978.659
Operasjonell risiko	415.314	395.062
CVA-risiko (Motpartsrisiko)	1.950	4.638
Totalt berekningsgrunnlag	4.436.004	4.378.358
Kapitaldekning	21,85 %	16,92 %
Kjernekapital	19,05 %	15,11 %
Rein kjernekapital	18,49 %	15,11 %

Trygd

Engasjement med pant i fast eigedom utgjer den største andelen av dei totale engasjement. Anna trygd som vert nytta er m.a. salspant i lausøyre, varelager og kundekrav. Ved verdigrunding av trygd vert SpareBank 1 Alliansen sine reduksjonsfaktorar i "Objekter og verdigrunding" lagt til grunn. Føremålet med denne metodikken er å skape lik standard for verdigrunding av trygd for alle bankane. Det er også med på å auke kvaliteten og treffsikkerheita i verdigrundingane. Panteobjektet vert registrert med omsetnadsverdi/ kjøpesum. Deretter gjennomgår panteobjekta individuell justering av verdiar basert på likviditet og pantbarheit, og redusert med ein standard reduksjonsverdi til normal realisasjonsverdi.

4.4 Operasjonell risiko

Styring og kontroll

Operasjonell risiko er ein risikokategori som fangar opp det mest vesentlege av kostnader når det gjeld manglande kvalitet i bankens løpande verksemd. Identifisering, styring og kontroll av operasjonell risiko er ein integrert del av leiaransvaret på alle nivå. Leiarens viktigaste hjelpemiddel i arbeidet er fagleg innsikt og leiingskompetanse og handlingsplanar, kontrollrutinar og gode oppfølgingssystem. Eit systematisk arbeid med risikovurderingar og styringstiltak bidrar til auka kunnskap om og merksemd mot aktuelle forbettringsbehov i eiga eining. Element som inngår i prosessen rundt styring og kontroll av operasjonell risiko er:

Identifisering av risiko

Det vert kvart år gjennomført workshops på brei basis i organisasjonen for å vurdere strategiske-, finansiell- og operasjonelle risikoar knytt til dei ulike forretnings- og støtteprosessane. Desse vurderingane grunnlag for forbettrings- og kontrolltiltak.

Registrering av avvik

Alle avvik (tidlegare kalla uønska hendingar) som gjer eller kunne ha gitt banken eit økonomisk (operasjonelt) tap registrerast i ein eigen databasa. Alle hendingane vert hansama av ei eiga nemnd og rapportert vidare til leing og styring. Hovedformålet med registreringa er å kunne sette inn tiltak og/eller forbettringstiltak for å hindre eller redusere risiko for at og liknande hendingar skjer igjen.

På grunn av avgrensa erfaring med denne databasen er det ikkje tilstrekkeleg grunnlag for kvantitativt å bekrefte eksponering for operasjonell risiko. Vurderinga er derfor i hovudsak av kvalitativ art.

4.5 Marknadsrisiko

Styring og kontroll

Marknadsrisiko vert hovudsakleg kontrollert gjennom oppfølging av risikoeksponering i handelsporteføljene med rammer fastsett av styret, og løpande analysar av uteståande posisjonar. Rammene for eksponeringar er nedfelt i overordna dokument Strategi og policy for marknadsrisiko.

SpareBank 1 Søre Sunnmøre si risikoeksponering mot m.a. renterisiko, valutaeksponering og handel med verdipapir er regulert gjennom eigne retningslinjer. Konsernets generelle eksponering mot marknadsrisiko er moderat. Det vert ikkje berekna kapitalbehov for marknadsrisiko i den regulatoriske kapitaldekningsberekninga.

5. VURDERING AV KAPITALBEHOV (PILAR 2)

5.1 Innleiing

I kapitla nedanfor er det gjort greie for rammeverk og styring av dei risikotypene som ikkje vert dekkja av Pilar 1 – minimumskravet til ansvarleg kapital (kap. 3), og gitt ei nærare skildring av bankens interne vurdering og dei føresetnader som er lagt til grunn ved berekning av kapitalbehovet der det avvik frå dei regulatoriske berekningane.

5.2 Kapitalbehov/-berekningar

Risiko og kapitalbehovsvurderingane for 2017 er gjort med utgangspunkt i Finanstilsynets rundskriv av 12/2016 «Finanstilsynets praksis for vurdering av risiko og kapitalbehov» og med utgangspunkt i rekneskap- og balansetal per 30.09.17. Framtidige estimat baserer seg på bankens vedtekne mål og strategiplan og andre overordna styringsdokumenter som bl.a. retningslinjer for kredittstyring.

5.3 Metodeval for risikovurdering

SpareBank 1 Søre Sunnmøre har gjennomført vurderingar i sin oppstilling av de forskjellige typar av risiko over tid, og har kome frem til ein samla eksponering som man anser gir eit riktig risikobilde av banken. Som vesentleg bakgrunn for desse betraktningar ligger analyseverktøy Por2 i Alliansen, Kompetansesenter for Kreditt (KfK), som gir innspel til vurderingar som bakgrunn for bankens egne bearbeidingar av risikoane som skal vurderast.

5.4 Kredittrisiko

Kredittrisiko utgjør eit av banken sine største risikoområder, og definerast som risiko for tap som følgje av at kundar eller motpartar ikkje har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktingar overfor banken.

Kredittrisikoen vert styrt gjennom rammeverket for kredittinnvilging, engasjementsoppfølging og porteføljestyling. Hovudelementet i rammeverket for kredittinnvilging består av konsernet sin kredittstrategi, kredittstrategiske rammer, kredittpolitiske retningslinjer og kredittfullmaksreglement.

Banken skal ha ein moderat til låg risikoprofil der ingen enkelthendingar skal kunne skade banken si finansielle stilling i alvorleg grad. Strategi- og policy for styring av kredittrisiko og bevilgningsreglement vert fastsett minimum årleg av styret. Policyen for kredittstyring fokuserer på risikosensitive måltal og rammer, som er satt saman slik at dei på ein mest mulig hensiktsmessig og effektiv måte styrer banken sin risiko på kredittområdet. Dette vert i første rekke å knyte måltal og rammer opp mot vekst og marknadsutvikling. I tillegg set kredittstyring avgrensingar knytt til eksponering og risikoprofil herunder marknadsfordeling og klassifisering av kundar.

Styret er ansvarleg for banken sine låne- og kredittinnvilgingar. Styret delegerer fullmakt til administrerande direktør som har det operasjonelle ansvaret for beslutningar i låne- og kredittsaker. Administrerande direktør har innanfor sine fullmakter vidaredelegert til kredittutval og enkeltpersoner som har personlege fullmakter etter bevilgningsreglement. Dei delegerte fullmaktene er knytt opp mot størrelse på engasjementet fordelt på marknadsområda personmarknad (PM) og bedriftsmarknad (BM).

I berekninga av risikojustert kapital for kredittområdet er alle vesentlege porteføljar teke med (porteføljar BM og PM, og poster utanom balansen som garantiar, utrukne kredittar mv). Kredittrisikoen er kapitalbehovsvurdert med utgangspunkt i SpareBank 1 Alliansen sin modell (Por2). Risikomodellane som ligg til grunn for risikostyringssystema tek utgangspunkt i statistiske berekningar, og er under kontinuerlig vidareutvikling og testing.

Modellen bygger på tre sentrale komponentar; misleghaldssannsynlegheit (PD), tap gitt misleghald (LGD) og eksponering ved misleghald (EAD).

Konsentrasjonsrisiko definerast som risiko for tap som følge av konsentrasjon om store enkeltkundar, enkelte bransjar og geografiske områder.

Basis er Rundskriv 12/2016 Vedlegg 2.

Kapitaltillegg for konsentrasjonsrisiko:

- Konsentrasjon mot enkeltkundar (bedriftsmarknaden)
- Konsentrasjon mot enkeltnæringar
- Konsentrasjon geografi

Kapitaltillegg for andre risikoar knytt til kredittporteføljen:

- Avvikande høg utlånsvekst
- Avvikande porteføljekvalitet i BM
- Underestimering av kredittrisiko for ubenyttta kredittrammer med null prosent konverteringsfaktor

5.5 Marknadsrisiko

Marknadsrisiko oppstår hovudsakeleg frå banken sine investeringar i obligasjonar, sertifikat og aksjar, samt avtalar på renteinstrument/swapavtalar som følge av aktivitetar som utførast for å understøtte bankdrifta. Risikoområdet delast i rente-, eigeomspris-, valuta-, aksjekurs – og spreadrisiko. Eventuelt skal det også inkluderast CVA som ikkje er med i Pilar 1. I berekninga av marknadsrisiko har vi brukt Vedlegg 3 i Finanstilsynets rundskriv 9/2015-12/2016.

Banken har eigen strategi- og policy for marknadsrisiko. Det er vidare opparbeida rutinar for periodisk å kontrollere, følge opp regelverk og rapportere etterleving av marknadsrisiko.

5.5.1 Aksjerisiko

Banken har ikkje behaldning av aksjar/aksjefond med potensiell kursrisiko.

Vi har eit skilje mellom plasseringar av strategisk art og andre formål.

- Datterselskap/tilknytte selskap/felleskontrollerte selskap og selskap i Alliansesamarbeidet som leverer tenester/produkt for Alliansen eller fyller fellesformål vert sett på som strategisk plassering. Desse selskapa blir teke omsyn til under eigarrisiko.
- Andre aksjar med andre formål er aksjeposter i bl.a. tidlegare produktselskap og mindre lokale selskap.
- Banken har ikkje aksjar med spekulasjon som formål
- Banken har ingen investeringar i aksjar/aksjefond for handelsformål.

5.5.2 Eigeomsprisrisiko

Banken si eksponering på eigeom er vurdert med ein stressfaktor på 30 % ihht. Finanstilsynets anbefaling.

Bokført verdi på eigeomar i morbanken er 28,9 MNOK. Morbanken si eksponering på datterselskap er teke omsyn til under eigarrisiko. Total balanseført verdi i konsernet er på 116,7 MNOK per 30.09.17.

5.5.3 Renterisiko

Den faktiske renterisiko vert berekna på balanseposter og vurderast med to prosent poengs endring i renta. Renterisiko vert berekna tilnærma på alle balanseposter på restløpetider til forfall eller til tidspunkt for rentekorrigering. Obligasjonsbehaldning består i all hovudsak av obligasjonar i OMF-føretak, SpareBank 1 Boligkreditt og andre banker som vi ser på som relativt sikre. Portefølje med fastrenteutlån er terminsikra for å eliminere renterisiko.

5.5.4 Spreadrisiko

Banken har en beholdning av obligasjonar som klassifiserast som hold-to-call. Plasseringane er gjort i statsobligasjonar, OMF og en del vanlege bankobligasjonar.

Vi hadde også per 30.09.2017 plassert kortsiktig overskotslikviditet i obligasjonsfond. Ein del av denne plasseringa var i Fond for statspapir og OMF-obligasjonsfond som er deponerbare i Norges Bank. Spreadrisiko knytt til obligasjonen i likviditetssporteføljen er etter tabell 2 i vedlegget til rundskriv 12/2016 angitt som samanheng mellom rating og antatt spread endring.

5.5.5 Valutarisiko

Bankens eksponering mot eventuell valutarisiko er vurdert. Banken har for tida ingen nevneverdig eksponering i valuta, og det forventast heller ingen vesentleg eksponering i den næraste framtid.

5.6 Operasjonell risiko

Kapital for operasjonell risiko inngår i konsernets prosess for vurdering av økonomisk kapital etter pilar 2. Kapitalbehovet er rekna med utgangspunkt i basismetoden. I tillegg vurderer banken behovet for buffer knytte til kvaliteten på styring og kontroll, men det er ikkje gjort avsetjing utover kapitalbehovet etter basismetoden.

5.7 Risiko for overdreven gjeldsoppbygging

Banken har hatt ein nedgåande andel på framandfinansiering og den er på ca. 20 % per 30.09.2017 mot 27 % i 2014. Andel av framandfinansiering og innskot er rimeleg stabilt på ca. 86 % dei seinare år.

5.8 Risiko knytt til pensjonsforpliktingar

Banken har pensjonsordning for sine tilsette. I 2006 hadde vi første lukking av den ytelsesbaserte ordninga der om lag halvparten av tilsette gjekk over til innskotsbasert ordning, og frå utgangen av 2014 er alle tilsette på innskotsbasert ordning. Alle nye medarbeidare som kom til etter første lukking har gått inn på den innskotsbaserte ordninga. Ordninga blir aktuarberekna en gang i året og har ein rimeleg stabil pensjonsforpliktelser.

5.9 Systemrisiko

Systemrisiko er risikoen for at ein ustabil finansiell situasjon vert så omfattande at det fører til ei systemsvekking kor økonomisk vekst og velferd vert alvorleg skadelidande.

For vår bank må vi i lys av dette vurdere om det er sårbarheiter i det finansielle systemet som gjer at risikoen for at tap kan verte vesentleg høgare enn kva normale modellsamanhengar tilseier og at adgang til fundingmarknaden raskt kan verte vesentleg vanskelegare. Vidare må vi vurdere om denne sårbarheita er så stor at realiseringa av denne risikoen vil medføre at banken må endre sin forretningsstrategi. Finansmarknaden fungerer godt og både nasjonalt og internasjonalt føregår det ei tilpassing til strengare regelverk både når det gjelder kapital og motpartsproblematikk (eks ved EMIR). Det låge rentenivået bidreg til generelt låg avkastning på plasseringar og dette driv prisane på fleire aktivaklasser opp. Ein rask oppgang i rentenivå kan bidra til eit «sjokk» i marknaden, men synes mindre sannsynleg sidan alle nasjonalbankar snakkar om låg rente på lang sikt.

Eit element i vurderinga som er teke med i 2017 er digitalisering. Digitaliseringa medfører store endringar i banken sin distribusjonsmodell. Innvilging skal flyttast til digitale kanalar, der menneskelege vurderingar må erstattast av modeller og regler. PSD2, «open banking» og nye tenester vil kunne gje store endringar i konkurransebilete.

Sjølv om denne omstillinga kan ha store samfunnsmessige gevinstar, har slike paradigmeskifter i bankmarknaden sin funksjonsmåte medført auka risiko for systemiske kriser. Dette har ofte opphav i at aktørane naturleg nok ikkje har erfaring med den nye situasjonen og at slike situasjonar er særleg utsett for uheldig «flokkåtferd». Den omstillinga vi no ser i bankmarknaden inneberer derfor isolert sett ein auka systemrisiko.

5.10 Likviditets-/finansieringsrisiko (Ilaap)

Likviditetsrisiko kan oppstå som følge av ein eller fleire hendingar som medfører problem for banken å refinansiere balansen. Banken handsamar problemstillingar knytt til dette risikoområdet i Strategi og policy for likviditetsstyring. Eit hovudmål er at vi skal kunne handtere situasjonen med kapitaltørke og normal utlånsvekst i en 12 månaders periode.

Banken legg vekt på fastsetting av rammer for likviditetsområdet som sikrar låg likviditetsrisiko.

På innskotssida har banken noko konsentrasjonsrisiko fordi dei 10 største innskotskundane utgjer 810 mill. kr. I ein situasjon der delar av denne innskotsmassen blir tatt ut, og banken ikkje nyttar overføring av lån til Boligkreditt, må dette refinansiering i marknaden og prisen for tida rimelig i forhold til denne typen innskot.

I LCR stressast store innskot utan binding med ein uttaksfaktor på hhv. 20 % og 40 %. Om vi legg denne til grunn tilsvarar dette eit bortfall i innskot på knapt 120 mill. kroner. Avhengig av likviditetssituasjonen for øvrig vil banken måtte finansiere heile eller delar av dette i marknaden eller ved å overføre lån til Boligkreditt.

Banken har hatt ei rimelig stabil overføring til SpareBank 1 Boligkreditt dei siste år. Dersom ein situasjon hadde oppstått ville banken nytta ulike finansieringskjelder som t.d. sal av lån til SpareBank 1 Boligkreditt, noko som reduserer meirkostnaden og risikoen. Vi har over 1.753 mill kroner som kan overførast på kort varsel. Sjølv om ein stressar lån som er overført og som ligg klar til overføring med at panta (bustadsprisane) fell i verdi med 30%, ligg 1.229 mill. kroner klar til overføring.

5.11 Forretningsrisiko

Forretningsrisiko definerast som risikoen for uventa inntekts- og kostnadssvingingar. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- og eller produktsegmenter og vere knytt til konjunktursvingingar eller endra kundeåtferd. Marknadsforstyringar kan gje reduksjon i morbanken sine inntekter.

Føresetnaden er at netto renteinntekter vert redusert med 5 %, og at off-balance-inntekter vert redusert med 15 % i eitt år framover. Tilsvarande med inntekter gjennom selskap knytt til SpareBank 1 Alliansen.

På kostnadssida er det rimeleg å anta at ei slik marknadsforstyring med tilhøyrande reduserte inntekter også vil påverke banken sin aktivitet og dermed kostnadar. Respons/tiltak vil måtte tilpassast den type krise som oppstår. Det vert ei forseinking på kostnadseffekten sidan avgjersler om å redusere kostnadsbruken vil få verknad ein del tid etter avgjersle.

5.12 Omdømmerisiko

Mediebilete har i all hovudsak vore prega av positiv omtale av SpareBank 1 Søre Sunnmøre og det har ikkje vore kundeklager og uønska hendingar direkte knytt til vår bank, som er risiko for vårt omdømme. Det oppstår likevel frå tid til annan hendingar som verker uheldig på finansnæringen og institusjonar i næringa, noko som kan føre til inntektsfall og eventuelt ansvar.

Primært ser vi dei bankspesifikke hendingane som dei som kan medføre særleg negativ påverknad og press for vår bank.

5.13 Eigarrisiko

Eigarrisiko definerast som risiko for tap av innskoten kapital eller nødvendig påfyll av ny kapital i selskap banken har strategiske eidedelar i, som følge av den risikoen som det enkelte selskapet tek på seg i si drift. Eigarselskapet definerast som selskap kor SpareBank 1 Søre Sunnmøre har eigardel og innflytelse åleine eller gjennom alliansesamarbeidet.

SpareBank 1 Søre Sunnmøre har valt å definere følgande selskap til å skilje seg ut frå ordinære aksjeinvesteringar med bakgrunn i intensjonen for anskaffinga/eigarskapet, og som vidare inngår i berekninga av eigarrisiko:

Dotterselskap (100 %-eide)

Eigarrisiko knytt til banken sine 100 % eigde dotterselskap vil i all hovudsak relatere seg til forretningsrisiko i desse selskapa. I desse selskapa er det ein risiko for at kapital kan måtte bli tilført pga. driftssituasjonen. Ingen kjent kapitaltilførsel pt. Nyttar derfor verdifall på 45 %.

Strategiske-/felleskontrollerte selskap

Det er vurdert dithen at eigarrisikoen i desse selskapa vil relatere seg til verdifall på 60/45 % i behov for tilføring av ny eigenkapital til selskapa. Denne metodikken er nytta inntil endeleg avklaring rundt ny metodikk er på plass. (jfr. Brev frå Finanstilsynet av 14.12.17)

Andre selskap

Det er vurdert dit hen at eigarrisikoen i desse selskapa vil relatere seg til verdifall på 45 %.

Berekna økonomisk kapital er i utgangspunktet basert på det totale kapitalbehovet i det einkilde selskap sett i forhold til vår eigardel, evt. verdifall på aksjeposten.

5.14 Strategisk risiko

Strategisk risiko reknast å oppstå spesielt ved etablering av verksemd i nye marknadsområder eller inngåing av avtalar om nye produkt som krevjar store økonomiske uttellingar. Der er ingen slike aktiviteter eller satsingar for tida.

Derimot har banken gjort ei viktig strategisk satsing på ei profesjonalisering av drifta og vidare risikoavdekkande og risikoreducerande tiltak.

5.15 Vekstrisiko

Det vurderast om det skal settast av kapital knytt til forventta høg vekst i utlån i egne bøker komande år.

Det er ikkje budsjettert med vekst på BM før tidlegast 2. halvår 2018, for å tilpasse kapitaldekning og regulatoriske krav. Budsjettert vekst på PM vil ligge innanfor normalen på 5-7 %. Vi overfører ein større del lån til Boligkreditt og Næringskreditt slik at det blir ein relativt moderat til låg vekst på eiga bok.

5.16 Forsikringsrisiko

Her viser vi til eigarrisiko og kapital sett av knytt til eigarposten i SpareBank 1 Gruppen, som i all hovudsak dreier seg om forsikring.

5.17 Risiko forbundet overføring eller pantsetting av aktiva

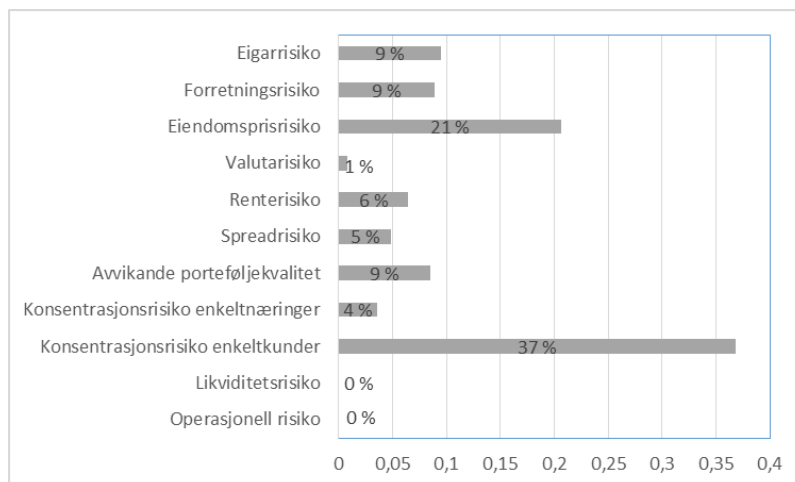
Vi ser dette som ikkje relevant for SpareBank 1 Søre Sunnmøre.

6. SAMANLIKNING AV REGULATORISK OG ØKONOMISK KAPITALBEHOV

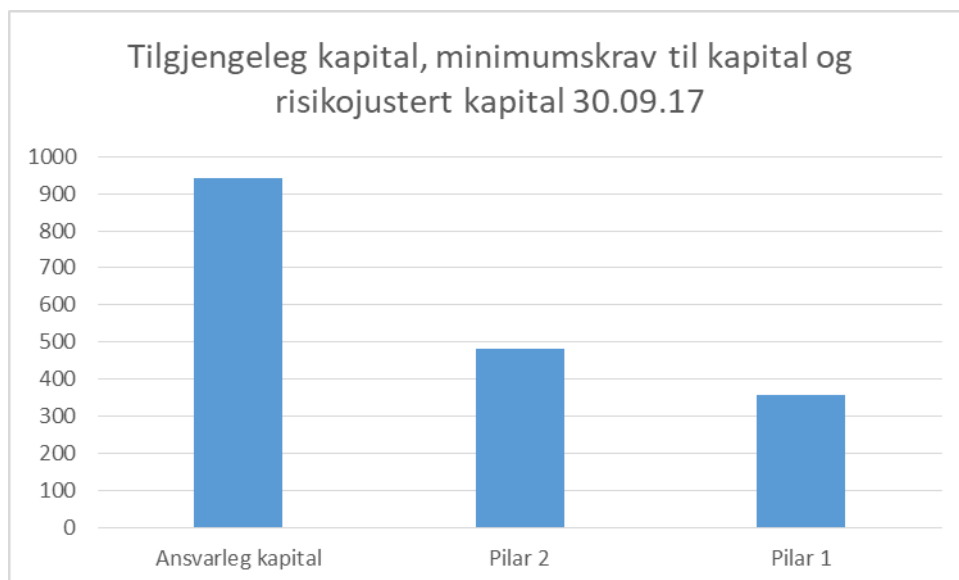
Økonomisk kapital beskriver kor mykje banken meiner ein treng for å dekke den faktiske risikoen i bankens strategiske bilde. Det fastsett at den økonomiske kapitalen skal dekke 99,9 % av moglege uventa tap i ein tidshorisont på 1 år (risikojustert kapital).

Berekninga viser at vi har berekna kapitalbehovet i Pilar 2 til å vere i overkant av 480 mnok på konsolidert og 470 mnok for mor. Dette ligger på eit nivå som er ca. 120 mnok. høgare enn i Pilar 1-kravet.

Oversikten under viser kapitalbehov knytt til Pilar 2-tillegg fordel på ulike risikokategoriar (andel):

Tabellen under viser samanlikning av kapitalbehovsberekninga gjennomført per 30.09.17 opp mot bankens ansvarlege kapital:

Konklusjon:

Påslaget for morbank er i størrelsesorden 2,8 %, mens det er beregnet til 2,6 % for konsolidert.

Skjema for offentliggjøring av de viktigste avtalevilkårene for kapitalinstrumenter			
1	Utsteder	SpareBank 1 Søre Sunnmøre	SpareBank 1 Søre Sunnmøre
2	Entydig identifikasjonskode (f.eks. CUSIP, ISIN eller Bloombergs identifikasjonskode for rettede emisjoner)	NO0010747702	NO0010724776
3	Gjeldende lovgivning for instrumentet	Norsk rett	Norsk rett
	<i>Behandling etter kapitalregelverket</i>		
4	Regler som gjelder i overgangsperioden	Annen godkjent	Tilleggs kapital
5	Regler som gjelder etter overgangsperioden	Annen godkjent	Tilleggs kapital
6	Medregning på selskaps- eller (del)konsolidert nivå, selskaps- og (del)konsolidert nivå	Selskaps- og konsolidert nivå	Selskaps- og konsolidert nivå
7	Instrumenttype (typer skal spesifiseres for hver jurisdiksjon)	Fondsobligasjonskapital	Ansvarlig lånekapital
8	Beløp som inngår i ansvarlig kapital (i millioner NOK fra seneste rapporteringsdato)	50 mNOK	150 mNOK
9	Instrumentets nominelle verdi	50 mNOK	150 mNOK
9a	Emisjonskurs	99,50	100
9b	Innløsningskurs	100	100
10	Regnskapsmessig klassifisering	Gjeld- amortisert kost	Gjeld- amortisert kost
11	Opprinnelig utstedelsesdato	23.10.2016	28.11.2014
12	Evigvarende eller tidsbegrenset	Evigvarende	Tidsbegrenset
13	Opprinnelig forfallsdato	Ingen forfallsdato	28.11.2024
14	Innløsningsrett for utsteder forutsatt samtykke fra Finanstilsynet	Ja	Ja
15	Dato for innløsningsrett, eventuell betinget innløsningsrett og innløsningsbeløp	23.10.2020	28.11.2019
16	Datoer for eventuell etterfølgende innløsningsrett	Kvartalsvis	Kvartalsvis
	<i>Renter/utbytte</i>		
17	Fast eller flytende rente/utbytte	Flytende	Flytende
18	Rentesats og eventuell tilknyttet referanserente	3 mnd. Nibor + 4,30 prosentpoeng	3 mnd. Nibor + 1,80 prosentpoeng
19	Vilkår om at det ikke kan betales utbytte hvis det ikke er betalt rente på instrumentet («dividend stopper»)	N/A	N/A

20a	Full fleksibilitet, delvis fleksibilitet eller pliktig (med hensyn til tidspunkt)	N/A	
20b	Full fleksibilitet, delvis fleksibilitet eller pliktig (med hensyn til beløp)	N/A	
21	Vilkår om renteøkning eller annet incitament til innfrielse	Nei	Nei
22	Ikke-kumulativ eller kumulativ		
	<i>Konvertering/nedskrivning</i>		
23	Konvertibel eller ikke konvertibel	Ikke konvertibel	Ikke konvertibel
24	Hvis konvertibel, nivå(er) som utløser konvertering	N/A	N/A
25	Hvis konvertibel, hel eller delvis	N/A	N/A
26	Hvis konvertibel, konverteringskurs	N/A	N/A
27	Hvis konvertibel, pliktig eller valgfri	N/A	N/A
28	Hvis konvertibel, oppgi instrumenttypen det konverteres til	N/A	N/A
29	Hvis konvertibel, oppgi utsteder av instrumentene det konverteres til	N/A	N/A
30	Vilkår om nedskrivning	Ja	Ja
31	Hvis nedskrivning, nivå som utløser nedskrivning	Lån kjerne < 5,125%	Ref. regler i Banksikringsloven §3-6
32	Hvis nedskrivning, hel eller delvis	Delvis	
33	Hvis nedskrivning, med endelig virkning eller midlertidig	Midlertidig	
34	Hvis midlertidig nedskrivning, beskrivelse av oppskrivningsmekanismen	Årsoverskudd	
35	Prioritetsrekkefølge ved avvikling (oppgi instrumenttypen som har nærmeste bedre prioritet)	Ansvarlig lån	Obligasjonslån
36	Vilkår som gjør at instrumentet ikke kan medregnes etter overgangsperioden	Nei	Nei
37	Hvis ja, spesifiser hvilke vilkår som ikke oppfyller nye krav		
Sett N/A hvis spørsmålet ikke er relevant.			

Vedlegg 3

Skjema for offentliggjøring av sammensetningen av ansvarlig kapital for perioden 2017 - konsolidert

Ren kjernekapital: Instrumenter og opptjent kapital		(A) Beløp på datoen for offentliggjøring	(B) Referanser til artikler i forordningen (CRR)	(C) Beløp omfattet av overgangsregler
1	Kapitalinstrumenter og tilhørende overkursfond		26 (1), 27, 28 og 29	
	herav: instrumenttype 1			
	herav: instrumenttype 2	100.193		
	herav: instrumenttype 3			
2	Opptjent egenkapital i form av tidligere års tilbakeholdte resultater	825.933	26 (1) (c)	
3	Akkumulerte andre inntekter og kostnader og andre fond o.l.	112.262	26 (1) (d) og (e)	
3a	Avsetning for generell bankrisiko		26 (1) (f)	
4	Rene kjernekapitalinstrumenter omfattet av overgangsbestemmelser			
	Statlige innskudd av ren kjernekapital omfattet av overgangsbestemmelser			
5	Minoritetsinteresser		84	
5a	Revidert delårsoverskudd fratrukket påregnelig skatt mv. og utbytte		26 (2)	
6	Ren kjernekapital før regulatoriske justeringer	1.038.388	Sum rad 1 t.o.m. 5a	
Ren kjernekapital: Regulatoriske justeringer				
7	Verdijusteringer som følge av kravene om forsvarlig verdsettelse (negativt beløp)	-691	34 og 105	
8	Immaterielle eiendeler redusert med utsatt skatt (negativt beløp)		36 (1) (b) og 37	
9	Tomt felt i EØS			
10	Utsatt skattefordel som ikke skyldes midlertidige forskjeller redusert med utsatt skatt som kan motregnes (negativt beløp)		36 (1) (c) og 38	
11	Verdiendringer på sikringsinstrumenter ved kontantstrømsikring		33 (1) (a)	
12	Positive verdier av justert forventet tap etter kapitalkravsforskriften § 15-7 (tas inn som negativt beløp)		36 (1) (d), 40 og 159	
13	Økning i egenkapitalen knyttet til fremtidig inntekt grunnet verdipapiriserte eiendeler (negativt beløp)		32 (1)	
14	Gevinster eller tap på gjeld målt til virkelig verdi som skyldes endringer i egen kredittverdighet		33 (1) (b) og (c)	
15	Overfinansiering av pensjonsforpliktelser (negativt beløp)		36 (1) (e) og 41	

16	Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av egne rene kjernekapitalinstrumenter (negativt beløp)		36 (1) (f) og 42	
17	Beholdning av ren kjernekapital i annet selskap i finansiell sektor som har en gjensidig investering av ansvarlig kapital (negativt beløp)		36 (1) (g) og 44	
18	Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av ren kjernekapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen ikke har en vesentlig investering. Beløp som overstiger grensen på 10 %, regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner (negativt beløp)	-271.919	36 (1) (h), 43, 45, 46, 49 (2), 79, 469 (1) (a), 472 (10) og 478 (1)	
19	Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av ren kjernekapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen har vesentlige investeringer som samlet overstiger grensen på 10 %. Beløp regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner (negativt beløp)		36 (1) (i), 43, 45, 47, 48 (1) (b), 49 (1) til (3) og 79	
20	Tomt felt i EØS			
20a	Poster som alternativt kan få 1250 % risikovekt (negativt beløp),		36 (1) (k)	
20b	herav: kvalifiserte eiendeler i selskap utenfor finansiell sektor (negativt beløp)		36 (1) (k) (i) og 89 til 91	
20c	herav: verdipapiriseringsposisjoner (negativt beløp)		36 (1) (k) (ii), 243 (1) (b), 244 (1) (b) og 258	
20d	herav: motpartsrisiko for transaksjoner som ikke er avsluttet (negativt beløp)		36 (1) (k) (iii) og 379 (3)	
21	Utsatt skattefordel som skyldes midlertidige forskjeller og som overstiger unntaksgrensen på 10 %, redusert med utsatt skatt som kan motregnes (negativt beløp)		36 (1) (c), 38 og 48 (1) (a)	
22	Beløp som overstiger unntaksgrensen på 17,65 % (negativt beløp)		48 (1)	
23	herav: direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av ren kjernekapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen har en vesentlig investering (negativt beløp)		36 (1) (i) og 48 (1) (b)	
24	Tomt felt i EØS			
25	herav: utsatt skattefordel som skyldes midlertidige forskjeller (negativt beløp)		36 (1) (c), 38 og 48 (1) (a)	
25a	Akkumulert underskudd i inneværende regnskapsår (negativt beløp)		36 (1) (a)	
25b	Påregnelig skatt relatert til rene kjernekapitalposter (negativt beløp)		36 (1) (l)	
26	Justeringer i ren kjernekapital som følge av overgangsbestemmelser	54.384	Sum 26a og 26b	
26a	Overgangsbestemmelser for regulatoriske filtre relaterte til urealiserte gevinster og tap			
	herav: filter for urealisert tap 1			
	herav: filter for urealisert tap 2			
	herav: filter for urealisert gevinst 1 (negativt beløp)		468	
	herav: filter for urealisert gevinst 2 (negativt beløp)		468	
26b	Beløp som skal trekkes fra eller legges til ren kjernekapital som følge av			

	overgangsbestemmelser for andre filtre og fradrag			
	herav: ...			
27	Overskytende fradrag i annen godkjent kjernekapital (negativt beløp)		36 (1) (j)	
-28	Sum regulatoriske justeringer i ren kjernekapital	-218.226	Sum rad 7 t.o.m. 20a, 21, 22, 25a, 25b, 26 og 27	
29	Ren kjernekapital	820.162	Rad 6 pluss rad 28 hvis beløpet i rad 28 er negativt, ellers minus	
Annen godkjent kjernekapital: Instrumenter				
30	Kapitalinstrumenter og tilhørende overkursfond		51 og 52	
31	herav: klassifisert som egenkapital etter gjeldende regnskapsstandard			
32	herav: klassifisert som gjeld etter gjeldende regnskapsstandard			
33	Fondsobligasjonskapital omfattet av overgangsbestemmelser	50.000	486 (3) og (5)	
	Statlige innskudd av fondsobligasjonskapital omfattet av overgangsbestemmelser			
34	Fondsobligasjonskapital utstedt av datterselskaper til tredjeparter som kan medregnes i annen godkjent kjernekapital		85 og 86	
35	herav: instrumenter omfattet av overgangsbestemmelser			
36	Annen godkjent kjernekapital før regulatoriske justeringer	50.000	Sum rad 30, 33 og 34	
Annen godkjent kjernekapital: Regulatoriske justeringer				
37	Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av egen fondsobligasjonskapital (negativt beløp)		52 (1) (b), 56 (a) og 57	
38	Beholdning av annen godkjent kjernekapital i annet selskap i finansiell sektor som har en gjensidig investering av ansvarlig kapital (negativt beløp)		56 (b) og 58	
39	Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av fondsobligasjonskapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen ikke har en vesentlig investering. Beløp som overstiger grensen på 10 %, regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner (negativt beløp)	-3.495	56 (c), 59, 60 og 79	12.274
40	Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av fondsobligasjonskapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen har en vesentlig investering. Beløp regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner (negativt beløp)		56 (d), 59 og 79	
41	Justeringer i annen godkjent kjernekapital som følge av overgangsbestemmelser	-21.444	Sum rad 41a, 41b og 41c	
41a	Frdrag som skal gjøres i annen godkjent kjernekapital, i stedet for ren kjernekapital, som følge av overgangsbestemmelser (negativt beløp)		469 (1) (b) og 472 (10) (a)	
	herav: spesifiser de enkelte postene linje for linje			

41b	Fradrag som skal gjøres i annen godkjent kjernekapital, i stedet for tilleggskapital, som følge av overgangsbestemmelser (negativt beløp)			
	herav: spesifiser de enkelte postene linje for linje			
41c	Beløp som skal trekkes fra eller legges til annen godkjent kjernekapital som følge av overgangsbestemmelser for andre filtre og fradrag			
	herav: filter for urealisert tap			
	herav: filter for urealisert gevinst (negativt beløp)			
	herav: ...			
42	Overskytende fradrag i tilleggskapital (negativt beløp)		56 (e)	
43	Sum regulatoriske justeringer i annen godkjent kjernekapital	-24.939	Sum rad 37 t.o.m. 41 og rad 42	12.274
44	Annen godkjent kjernekapital	25.061	Rad 36 pluss rad 43. Gir fradrag fordi beløpet i rad 43 er negativt	
45	Kjernekapital	845.222	Sum rad 29 og rad 44	
	Tilleggskapital: instrumenter og avsetninger			
46	Kapitalinstrumenter og tilhørende overkursfond		62 og 63	
47	Tilleggskapital omfattet av overgangsbestemmelser	150.000	486 (4) og (5)	
	Statlige innskudd av tilleggskapital omfattet av overgangsbestemmelser			
48	Ansvarlig lånekapital utstedt av datterselskaper til tredjeparter som kan medregnes i tilleggskapitalen		87 og 88	
49	herav: instrumenter omfattet av overgangsbestemmelser			
50	Tallverdien av negative verdier av justert forventet tap		62 (c) og (d)	
51	Tilleggskapital før regulatoriske justeringer	150.000	Sum rad 46 t.o.m. 48 og rad 50	
Tilleggskapital: Regulatoriske justeringer				
52	Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av egen ansvarlig lånekapital (negativt beløp)		63 (b) (i), 66 (a) og 67	
53	Beholdning av tilleggskapital i annet selskap i finansiell sektor som har en gjensidig investering av ansvarlig kapital (negativt beløp)		66 (b) og 68	
54	Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av ansvarlig lånekapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen ikke har en vesentlig investering. Beløp som overstiger grensen på 10 %, regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner (negativt beløp)	-4.498	66 (c), 69, 70 og 79	
54a	herav: nye beholdninger som ikke omfattes av overgangsbestemmelser			

54b	herav: beholdninger fra før 1. januar 2013 omfattet av overgangsbestemmelser			
55	Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av ansvarlig lånekapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen har en vesentlig investering. Beløp regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner (negativt beløp)		66 (d), 69 og 79	
56	Justeringer i tilleggskapital som følge av overgangsbestemmelser (negativt beløp)		Sum rad 56a, 56b og 56c	
56a	Frdrag som skal gjøres i tilleggskapital, i stedet for ren kjernekapital, som følge av overgangsbestemmelser (negativt beløp)		469 (1) (b) og 472 (10) (a)	
	herav: spesifiser de enkelte postene linje for linje			
56b	Frdrag som skal gjøres i tilleggskapital, i stedet for annen godkjent kjernekapital, som følge av overgangsbestemmelser (negativt beløp)			
	herav: spesifiser de enkelte postene linje for linje			
56c	Beløp som skal trekkes fra eller legges til tilleggskapitalen som følge av overgangsbestemmelser for filtre og andre fradrag	-21.444	468	
	herav: filter for urealisert tap			
	herav: filter for urealisert gevinst		468	
	herav:...			
57	Sum regulatoriske justeringer i tilleggskapital	-25.942	Sum rad 52 t.o.m. 54, rad 55 og 56	
58	Tilleggskapital	124.058	Rad 51 pluss rad 57 hvis beløpet i rad 57 er negativt, ellers minus	
59	Ansvarlig kapital	969.280	Sum rad 45 og rad 58	
59a	Økning i beregningsgrunnlaget som følge av overgangsbestemmelser		472 (10) (b)	
	herav: beløp som ikke er trukket fra ren kjernekapital		469 (1) (b)	
	herav: beløp som ikke er trukket fra annen godkjent kjernekapital			
	herav: beløp som ikke er trukket fra tilleggskapital			
60	Beregningsgrunnlag	4.436.004		
Kapitaldekning og buffere				
61	Ren kjernekapitaldekning	18,49 %	92 (2) (a)	
62	Kjernekapitaldekning	19,05 %	92 (2) (b)	
63	Kapitaldekning	21,85 %	92 (2) (c)	
64	Kombinert bufferkrav som prosent av beregningsgrunnlaget	12,00%	CRD 128, 129, 130, 131 og 133	
65	herav: bevaringsbuffer	2,50%		
66	herav: motsyklisk buffer	2,00 %		
67	herav: systemrisikobuffer	3,00%		
67a	herav: buffer for andre systemviktige institusjoner (O-SII-buffer)		CRD 131	

68	Ren kjernekapital tilgjengelig for oppfyllelse av bufferkrav		CRD 128	
69	Ikke relevant etter EØS-regler			
70	Ikke relevant etter EØS-regler			
71	Ikke relevant etter EØS-regler			
Kapitaldekning og buffere				
72	Beholdninger av ansvarlig kapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen har en ikke vesentlig investering, som samlet er under grensen på 10 %. Beløp regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner.	6.166	36 (1) (h), 45, 46, 472 (10), 56 (c), 59, 60, 66 (c), 69 og 70	
73	Beholdninger av ren kjernekapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen har en vesentlig investering, som samlet er under grensen på 10 %. Beløp regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner.		36 (1) (i), 45 og 48	
74	Tomt felt i EØS			
75	Utsatt skattefordel som skyldes midlertidige forskjeller redusert med utsatt skatt som kan motregnes, som er under grensen på 10 %.		36 (1) (c), 38 og 48	
Grenser for medregning av avsetninger i tilleggskapitalen				
76	Generelle kredittrisikoreserver		62	
77	Grense for medregning av generelle kredittrisikoreserver i tilleggskapitalen		62	
78	Tallverdien av negative verdier av justert forventet tap		62	
79	Grense for medregning i tilleggskapitalen av overskytende regnskapsmessige nedskrivninger		62	
Kapitalinstrumenter omfattet av overgangsbestemmelser				
80	Grense for medregning av rene kjernekapitalinstrumenter omfattet av overgangsbestemmelser		484 (3) og 486 (2) og (5)	
81	Overskytende ren kjernekapital omfattet av overgangsbestemmelser		484 (3) og 486 (2) og (5)	
82	Grense for medregning av fondsobligasjonskapital omfattet av overgangsbestemmelser		484 (4) og 486 (3) og (5)	
83	Overskytende fondsobligasjonskapital omfattet av overgangsbestemmelser		484 (4) og 486 (3) og (5)	
84	Grense for medregning av ansvarlig lånekapital omfattet av overgangsbestemmelser		484 (5) og 486 (4) og (5)	
85	Overskytende ansvarlig lånekapital omfattet av overgangsbestemmelser		484 (5) og 486 (4) og (5)	